

موضوع: مسائل مستحدثه / تغییر جنسیت

جلسه بیست و چهارم، ۱۴ بهمن ۱۳۹۸

استاد سید احمد خاتمی

خلاصه جلسه گذشته:

در باب تغییر جنسیت مطرح شد؛ اگر جنس پدر تغییر کند و زن بشود، آیا این زن که سابقاً مرد بوده بر ابن حرام است یا نه؟ به دلیل «او ابناهن» در باب نظر و نگاه همچنان حرام می باشد. اما درباره حرمت تزویج اگر «و امهاتهم» شامل پدری که مونث شده می شود. تزویج حرام است. و اگر شامل نشود تزویج حرام نیست و به ملازمه، نگاه کردن نیز حرام نخواهد بود. لذا امام راحل در این مورد تردید نمی کند. می فرماید: و لو تغییر جنس الاب فهل یكون فی حال انوثته محرماً لابنه و ان لم یکن اماً له الظاهر ذالک. وجه آن چون هیچ شبهه در آن نیست. اما در مورد قبل و بعد از آن دارای شبهه است.

ادامه مساله: ... و لو تغیرت زوجة الابن و صارت رجلاً فهل هی محرم علی أم زوجها السابق؟ لا یبعد ذلك علی إشکال [1].

اگر همسر فرزند تغییر جنسیت بدهد و مرد بشود. مادر فرزند که قبل از تغییر جنسیت مادر شوهر او بود آیا بعد از تغییر جنسیت و مرد شدن عروس، آیا ازدواج با مادر شوهر بر او حرام است یا نه؟ و نگاه کردن بر او جایز است یا نه؟

امام راحل می فرماید: حرمت آن بعید نیست. یعنی نظر کردن به مادر شوهر سابق (قبل از تغییر جنسیت) جایز است و ازدواج با او نیز حرام است. وجه عدم بُعد و اینکه دارای اشکال است؛ چیست؟

مستند آن فقط استصحاب است. یعنی همسر فرزند در زمانی که عروس بود می توانست به مادر شوهر نگاه کند. بعد از تغییر جنسیت و مرد شدن شک می کنیم آیا جواز نظر هنوز باقی است؟ جواز نظر استصحاب می شود. استصحاب دیگر نیز جاری می شود. یعنی این مرد که سابقاً و قبل از تغییر جنسیت زوجه بوده. تزویج با مادر شوهر خود بر او جایز نبوده چون سالبه به انتفاء به موضوع است الان هم تزویج جایز نیست. به عبارت صریح تر می گوئیم بر هند و این عروس مشخص که قبل از تغییر جنسیت زوجه بوده و الآن مرد است نظر کردن این خانم که مادر شوهر او بوده جایز است. الآن و بعد از تغییر جنسیت نیز جایز است. قبل

از تغییر جنسیت تزویج این زن مشخص با این زن مشخص دیگر حرام بوده است بعد از تغییر جنسیت نیز حرام است.

استاد: ولی این استحباب همراه با تکلف است. اولاً سالبه به انتفاء موضوع است به عبارت دیگر دو موضوع است یعنی قبل از تغییر جنسیت نظر زن به زن دیگر بدون ربه، جایز است. چون نظر مماثل به مماثل بوده است. بعد از تغییر جنسیت مرد شده و نظر غیر همجنس است. و در حرمت تزویج نیز قبل از تغییر جنسیت روشن ازدواج عروس با مادر شوهر حرام بوده چون زمینه نبود و بعد از تغییر جنسیت تغییر موضوع داده شده است. بنابراین اشکال در اینجا قوی است. و باید گفت «یبعث ذالک علی اشکال» برخلاف آنچه امام راحل در تحریر فرموده است. به عبارت دیگر بعد قوی تر است. و حداکثر جواز احتمال داده شود.

آنچه در اینجا باید دقت شود. رعایت احتیاط لازم است و احوط وجوبی را باید قایل شد. به عبارت دیگر حتی اگر قایل به جواز نظر بشود و یا تزویج را حرام نداند بخاطر فقدان دلیل بر حرمت ولی چون ادله احتیاط در دماء و فروج قول به احتیاط واجب را متعین می کند. معنی احتیاط این می شود که نظر جایز نیست و تزویج هم حرام است.

مسألة ۹ - ما ذکرناه فی الأقرباء نسبا یأتی فی الأقرباء رضاعاً کالأُم و الأب الرضاعیین و الأخت و الأخ و هكذا [2].

قبل از این مساله هر چه در باره تغییر جنسیت گفته شده درباره محارم نسبی بود. درباره محارم رضاعی نیز جاری است. دلیل آن مضمون «الرضاع لحمة کلحمة النسب» است.

مَحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ بُرَيْدِ الْعَجَلِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع فِي حَدِيثٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص قَالَ: يَحْرُمُ مِنَ الرَّضَاعِ مَا يَحْرُمُ مِنَ النَّسَبِ [3].

روایت صحیح السند است و مراد از برید عجلی، برید بن معاویه عجلی است. مضمون این روایت مورد اتفاق بین را شیعه و سنی است.

مسألة ۱۰ - یثبت ما ذکرناه فیما إذا غیر جنس بجنس واقعا، و أما لو كان العمل کاشفا عن واقع مستور و أن من صار رجلا بعد العمل کان رجلا من أول الأمر یستکشف منه أن ما رتب علی الرجل الصوري و المرأة الصورية رتب علی غیر موضوعه فتحدث مسائل آخر [4].

آنچه در این مسائل مطرح شد درباره کسی بود که واقعا مرد یا زن بوده و با تغییر جنسیت زن یا مرد شده است. اما در این مساله می فرماید کسی که از اول مرد یا زن بوده است یعنی آلت رجولیت و انوئیت او مستور بوده است و با عمل جراحی آن را آشکار کرد. از موضوع تغییر

جنسیت بیرون است. احکام تغییر جنسیت شامل او نمی شود. مثلاً از محرّمات حج حرمت لباس دوخته شده و استتلال بر مرد است اما بر زن حرام نیست. بعد از حج عمل جراحی انجام داده متوجه شده که قبل از عمل حج مرد بوده و او به تصور اینکه زن بوده آنها را پوشیده است. باید کفاره بدهد چون فکر می کرده زن بوده در حالی که واقعا مرد است. مثال دیگر فکر می کرده زن است و با مهریه زیاد ازدواج می کند بعد معلوم می شود مرد است ازدواج خود به خود فسخ شده و حق مطالبه مهر را ندارد چون از اول مستحق آن نیست.

---

[1] تحریر الوسيلة - ط نشر آثار، الخميني، السيد روح الله، ج ۲، ص ۶۷۰.

[2] تحریر الوسيلة - ط نشر آثار، الخميني، السيد روح الله، ج ۲، ص ۶۷۰.

[3] وسائل الشيعة، الشيخ الحر العاملي، ج ۲۰، ص ۳۷۱، أبواب ما يحرم بالرضاع، باب ۱، ح ۱، ط آل البيت.

[4] تحریر الوسيلة - ط نشر آثار، الخميني، السيد روح الله، ج ۲، ص ۶۷۰.